

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Corespondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45. Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSETIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douări 24 fil., — de trei 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Educația religioasă-morală a poporului.

— Păreri subiective. —

II.

(n. f.) Mintea omenească, care a tăsat și tese neconitenit la răsboiul vremii, a schimbat rostul lumii și a clătinat și temeiurile vieții patriarhale. Izvodirile cu cari se opintea neastămpărată minte să înfrumusețeze pânza vremii, a născut lumini și umbre, a născut bucurii și dureri necunoscute, nemunărate nevoi și o lume întreagă de năzuințe de a multămi nevoie. Umbrele pe cari nevoie și neajunsurile le cobora zilnic în sufletul credincioșilor, îi îndemna să-și uite mai des de ocinașe, de istorii religioase și de vitejie, de biserică cu slujbele ei de întărire și măngăiere, — și în goana nebună după multămire și fericire pământescă își uitase chiar și de izvorul ființei, de Dumnezeu, «și ca niște prunci, învăluindu-se și purtându-se de tot vîntul învățăturei, intru amăgirea oamenilor, intru vicleșug spre mesteșugirea înșelăciunii» (Ep. lui Pavel către Efes. IV. 14). Ori să vorbim cu pedagogul Foerster: «Sufletul omului s'a împrăștiat cătră o enormă mulțime de interese, în acelaș timp el a percut legătura cu marile adevăruri ale vieții, cu acele adevăruri, cari reduc variațunea la unitate și întreaga viață cu toate problemele ei o concentreză într'un singur focar spiritual mare. Prin aceasta omul nu numai că și-a percut cele mai puternice inspirații pentru energia vieții sale, dar și străduințele lui singuratic rămnă lipsite de măsura adevărată, de acea conștientă subordonare a tuturor sub un principiu conducător, singurul care dă nizuințelor omenești un rost și un conținut».

Și mișcarea aceasta nouă atinse și pe slujitorul altarului. Nevoie împins de valul vremii îi pironiră privirile mai stăruitor asupra celor din ograda sa, deșteptându-i îndemnurile unui egoism neingăduit. În lucrările de ură, de dușman, pe cari la anumite soroace le surprindea în ochii «fiilor sufletești» îl înfiorără, îl însărmăntără, îl înstrăinară chiar de chemarea lui sfântă, și îi încuiară inima. Nu știa, că lucrările acele de ură dușmană nu-l ținătă pe el și slujba lui, ci sunt o rostire a sufletului deșteptat de vederea feței sfințite, plină de amintiri de tot felul. Trecutul cu lumile lui de armonie recădea la oamenii aceștia împinși de dorul unei grabnici fericii în labirintul lumii, în o ninsoare de foc pe inima lor, o ninsoare cu sună de clopoțe, cu glas de buciu, cu frânturi de doină, de imagini și de miresme din altă lume, într-o fărămitare de întâmplări dispărute. Le aducea aminte de datorii neîmplinite, de viață liniștită și plină de farmec a strămoșilor. În urma acestor crize de nostalgie, chinuți, fără o clipă de odihnă, tulburăți la tot pasul de vedenii și ispite străine, simțesc

cum li se spulberă toată moștenirea strămoșească, cum li se sugrumă în suflet toate arătările, cari le răsfățau viață; simțesc golul înfiorător, provocat de iscoditoarea minte. O drojdie de amăreală li se lasă pe fundul inimii văzând, că nime nu le intinde mână de ajutor pentru a ieși din labirintul pierzării, nime nu le strigă «*unum est necessarium*», nime nu le arată calea pentru a-și căștiga o nouă povăță de viață înrudită cu a strămoșilor, nime nu le oferă mijloacele pentru a-și clădi o nouă împărtășie cu alte cetăți de apărare în contra îspitelor și multelor nevoi. Si în pustietatea aceasta, lipsiți și de sfaturile de măngăiere ale «părintelui sufletește» de eri, ale «preotului» de azi, care nu le mai vorbește din inimă la inimă, la care se uită ca la un străin, «ei fac pe cărăriile vieții rătăciri chinuitoare și potențiri dureroase».

Prăpastia e aproape! O văd preoții, o văd protopresbiterii și o văd voivozii bisericii, arhierii, împreună cu cărturarii mireni, răsăriti acum de curând cu temeiul minții. Sfaturile se înfrățesc în corporațiile înalte, create de măntuitorul bisericii românești, lăudându-se ca încheiere începutul unei opere de regenerare prin cel mai de frunte mijloc, *prin înnoirea pe baze religioase-etică a întregei vieți din satele noastre românești*. Si îndemnurile și sfaturile se cetuiesc în porunci, în circulare, cu temeiul cărora să se stăvilească valurile de primejdie. Se ordonă cu toată rigoarea preoților și învățătorilor, să se îngrijască de sufletul turmei cuvântătoare, de creșterea religioasă-morală a neamului: *a generaților de astăzi prin predică în biserică, iar a celor de mâne prin catechizare în școală, în școala bisericească, înființată «în butul tuturor măsurilor de opriște și asuprire, sporită și consolidată cu toate furtunile de izbeliște».*¹

Si sunt bune sfaturile, și poruncile menite să aducă izbăvire credincioșilor. Sufer însă de un mare păcat. Se sprijinesc pe imitația poporului mai culte decât noi (Nemți, Francezi, Unguri) și nu pe *întuiția realității, pe cunoașterea trebuințelor și nădejilor neamului*. Doar nime, nici în sinoade, nici în congrese și nici aiurea nu s'a ocupat în mod conștient și cu anume scop de problema educației religioase-morale în deplină concordanță cu îndrumările sufletului nostru etnic. Iar consecința e că concluzele și ordinele circulare se ferecă în termeni vagi, în mod stereotip, și nu arată deslușit ținta, calea și mijloacele pentru ajungerea țintei.. Mai curând îți fac impresia vorbei latine «ut aliquid fecisse....»

Căci preoții noștri, urmând poruncilor mai înalte, ajutați de știința lor teologică, — mult puțin defectuoasă, — suie, unii la soroace mai lungi, alții la intervale mai scurte, avându-le de unde altă dată coborau pe razele imaginăției toate minunile sfintilor și ale mucenicilor, cetuite în slova

sinacsarelor și a căzaniilor, suie să îndrepte și îndrumă cărările sufletești ale credincioșilor, prin exerciții de rationament cu asemănări, cu asocieri și generalizări și prin sbiciuirea greselilor de cari pătimesc credincioșii. Aceștia însă, neobișnuiti cu ipostasul nou al preotului, dornici de măngăiere adâncă, de alinarea chinurilor ce le îndură în aspră luptă a vieții, rămân cu inima închisă, cu sufletul îndurerat. Se înfioară doar la răstimpuri, la rostirea numelui izbăvitorului neamului omenesc. Iar bisericile rămân și pe mai departe văduvite de dragoste și alipirea credincioșilor din vremuri, și jeluirea preoților, că sunt osândiți să facă slujbele în biserici goale, se aude tot mai des.

Pricina acestor stări chinuitoare e lipsa unei comunități sufletești calde și sincere dintre preot și credinciosi, lipsa unei simpatii, a unei iubiri reciproce. Dar lipsește preotului și cunoșterea largă a inclinărilor, îndemnurilor, a durerilor și nevoilor păstorilor săi. Si fără stăpânirea acestor cunoștințe nu poate, nu știe să se coboare în adâncurile sufletului lor, pentru a scormoni amintirile strălucite ale trecutului cu scop de a clădi din ele o nouă lume sufletească, de a deștepta și crește puterile moștenite din strămoși, în consecință de a le alina chinurile sufletești ce le îndură în obositoarele rătăciri din labirintul vieții. Nu au intuiția deslușită a acestui «*unum est necessarium*» al lui Comenius, în urmare nici nu au puterea să-l vestească credincioșilor, arătându-le calea măntuirii. Nu știu să-i scoată din vîrtejul lumii, să le pună în centrul preocupărilor ceeace e de mai mare importanță, să reducă la adevăratul rol ce e secundar, să eliminate ce e de prisos și să facă din ce e vremelnic ceva ce e în serviciul binelui veșnic al sufletului (Fr. W. Foerster). Nu au puterea aceea a intuiției, să cetească în sufletul, în ochii credincioșilor *dorința negrăit de mare: vrem o credință și în consecință nici nu se ostenesc să le mulțumească dorință*.

Cam cu aceeașa izbândă lucră preoții, acești mucenici uități de răsplată, la pregătirea generaților de mâne, în școală. Îndrumăți prin concluze și porunci «stereotipe», ei intră în școală, fără o pregătire temeinică, nici teoretică, nici practică, povățuți de o scorțisoară de carte — manual — alcătuită fără orientare și ea, după ale altor neamuri. Scopul lor nu-l află și nici nu-l caută în stârnirea în elevi de sentimente și convingeri religioase, în producerea unei religiozități active, ci în măcinarea din scoarță în scoarță a bucovanei, a manualului, uitând cu desăvârșire de principiul fundamental al educației religioase, că cunoștințele din studiul religiunii nu sunt scop, ci numai mijloace pentru crearea unei vieți religioase, deoarece «*religia n'o învățăm pentru ea să o știm, ci pentru ca să o simțim*». Si catehizarea aceasta, aşa cum se face, cu lectii de morală, învățate pe de rost, ar pu-

tea-o face cu aceeași nădejde de rezultat *orice străin de neam și de lege*. Nici o digresiune istorică, nici o întemeiere pe tradiții, nici o încopciere cu obiceiurile religioase, nici o deferență față cu creațiunile artistice ale sufletului nostru.

Si astfel acești preoți-catiheti rămân afară de hotarele sufletești chiar și ale generațiilor de mâne; ei cari ar trebui să fie focalul gândurilor, sentimentelor și voințelor credincioșilor de mâne, vor fi priviți și de ceice vin, întocmai ca de cei de astăzi, *de niște străini*. Si ce să zicem de intelectualii atât de expuși desrădăcinări? Aceștia «beneficiază» de o astfel de creștere religioasă, — doar nu există nici un fel de programă pentru dânsii, — încât ajuși stăpâni pe sinea lor și trăind în amestecul altor limbi, nu sunt în stare să deosebească credința străină de a strămoșilor — *doar pe baza reminiscențelor din casa părintească!* Nu, fiindcă legea strămoșească nu le-a vestit-o nime, ori le-a vestit-o aşa fel, încât le-a secat o bună parte din capitalul de sentimente religioase, moștenite din strămoși.

Să fie oare vinovați preoții?

Scăpat din captivitatea Rusiei.

— Suferințele unui subofițer. —

Un subofițer român, Filip Creișar, plutonier în regimentul de horeze nr. 24 al Brașovului, a izbutit să scape după multe greutăți din captivitatea rusească. A străbătut prin Siberia, Persia și Turcia, de unde trecând în Bulgaria a sosit în sfârșit acasă în Ardeal.

Raportorul ziarului brașovean unguresc Brassói Lapok a aflat dela subofițerul Filip Creișar, „un tânăr negruios la față și cu fes turcesc în cap” următoarele stiri interesante:

Am ajuns la front în Ianuarie din 1915 și, după câteva săptămâni, în 19 Martie, rușii m'au prins în Carpați împreună cu cinci tovarăși și ne-au curățit de toate lucrurile de preț ce aveam. Zece zile ne-au dus de-a lungul Galilei până la Brody. Pe drum nu ni s'a dat de mâncare, decât o bucătă mică de pâne neagră în fiecare zi și câte două bucătele de zahăr. În Brody ne-au ținut o zi, până la sosirea trenului, care venea cu prizonierii dela Przemysl. Cu transportul acesta am fost duși și noi spre Siberia.

Eu mi-am pus de gând să fug, maiales fiindcă rușii ne tratau rău de tot. Avea din trei în trei zile primeam o bucată de pâne, puțină carne de cămilă și ceva păsat negru. Visam mereu de fugă.

Trenul nostru trecea prin ținutul Uralului. La o gară cu numele Vietca am sărit din vagon, m'am tupilat în șanț și noaptea m'am adăpostit în vagonul gol al unui tren militar, care m'a dus până la Turkestan. Chinuit de foame am intrat într-o cărciumă. N'am avut noroc, căci m'am trezit față în față cu jandarmi ruși. Indată le-am spus, că am scăpat trenul cu transportul de prizonieri, și că doresc să plec cu tovarășii mei. Jandarmii ruși au dat cu socoteală, că am încercat să fug și m'au escortat

¹ Vezi ultima circulară a Consistorului arhiepiscopal, privitoare la educația religioasă. (1915).

la Ascabad. Comandanțul taberei de prizonieri din acest loc, un ofițer rus, m'a pedepsit cu temniță de trei zile.

A treia zi, când am ieșit din întunericul temniței, iarăș m'am hotărât să scap din captivitatea Rusiei. Noaptea, pe la 11 ceasuri, am sărit peste zid, am mers prin oraș și am ieșit în câmp. Dar n' am trecut prin străzi, de frica patrulelor, ci tot peste ziduri și prin curți am ajuns afară de oraș. Aceasta s'a întâmplat în 27 April.

Patru zile am pribegit prin păduri, prin câmpuri, și pământuri neumblate de oameni, până ce am nimerit într'un sat persian. Aici mi-au dat oamenii locuință și mâncare, și m' am odihnit după truda supraomenească de patru zile. Persienii m' au primit bine, ba mi-au cinstit și un măgar, care m' a dus până la Iscamir. De aici pe jos, prin comunele Sarazov, Hatou, Garmacon, am ajuns la Busuoh, unde m' am întâlnit cu patru tovarăși, fugiți și ei. Ne-am prezentat toti în seful provinciei. Seful ne-a ospătat. După două zile ne am dus la Surut; acolo am rămas patru zile la emirul Hassan, care ne-a primit căt se poate de bine, ni-a dat bani persiani de drum. Si așa, după multă vreme, am venit la Teheran. Împreună cu soțul meu, cu numele Iosif Flitak, ca să nu fim internați, ne-am decis să fugim mai departe. Mult am pribegit, până am dat de orașul Kirmansah. Ne-am anunțat aici la consulul german, care ne-a transportat mai departe, cu o trăsură de poștă cu patru cai, până la Hanighin; de aici nu era departe Bagdadul.

În Bagdad m' am bolnavit de friguri și am stat în spitalul Semilunei Roșii. Trei săptămâni am zăcut. Flitak era lângă mine; m' au vizitat și ofițeri germani din serviciul otoman și mi-au dat bucurios tot, de ce simțeam trebuință. Dar am slabit atât de rău, încât abea mă târâm.

In 20 August ne-am urcat în tren și am călătorit până la Samaria, apoi în trăsură până la Mosul. De nou am căzut bolnav și m' am dus într'un spital din Bagdad. Flitak și-a luat adio și s' a dus (în Septembrie a sosit în patrie). Eu am stat 36 de zile în pat. În sfârșit mă simțeam destul de tare, să pornesc la drum. Cu ajutorul căii ferate am venit la Aleppo, unde m' am întărit la consulul austro-ungar, contele Dandini. M' am întâlnit în acest oraș cu patru soți de arme, asemenea scăpați din captivitate rusească: învățătorul Gidai din Sătmăra, funcționarul dela căi ferate Beteg din Cluj, și horvezii Kovacs dela Cașovia și Sidor din Maramureș.

Împreună cu dânsii am călătorit la Constantinopol, de acolo la Sofia, apoi peste Rusciuc și Vidin la Orșova. În sfârșit eată-mă la Brașov.

Răsboiul.

La frontul răsăritean nu s'a întâmplat nimică mai însemnat, decât că în Basarabia se fac nove concentrări de trupe rusești, probabil pentru a începe o nouă ofensivă. Din Balcani asemenea nu se anunță nimic deosebit.

La frontul italian dușmanul ține deschis focul de artillerie pe întreaga linie și atacă unde poate, dar e respins totdeauna. Italianii au aruncat bombe din aeroplane asupra orașului Laibach, dar fără succes. Aeroplanelor au fost luate la goană din partea noastră.

La frontul dela apus a fost respins un atac îndărjit al Englezilor din partea trupelor germane, cari au distrus și unele din pozițiile franceze, făcând și câțiva prizonieri.

Dela Turci au cucerit Rușii, prin surprindere, orașul Erzerum, capitala vilăetului cu acelaș nume din Armenia turcească. Din acest motiv e bucurie mare în Petersburg, în Paris, Londra și Roma, pentru că se crede, că drumul e deschis acum pentru Ruși spre Asia mică. Germanii însă nu-i dau prea mare importanță acestei cuceriri.

Adunarea generală

a secției sibiene a societății de patronaj ardelenă.

Societatea această, a cărei activitate binefăcătoare e recunoscută de toti și a cărei chamară e, împedecarea căderei în păcate și criminalității a tinerilor, ear pe cei căzuți în de acesta, împreună cu judecătoria înfinită spre acest scop, și îndreptă pe cărări potrivite, să înfintat înainte de aceasta cu 3 ani și în acest timp secur am avut prilej a ne convinge, cumă societatea această scopurilor nobili ce și le-a propus, a corespuns pe deplin.

Adunarea generală a secției sibiene s'a înținut în 4 Februarie sub conducerea Dr.-ului Wiedorn Adolf, ca președinte conducător și a Dr.-ului Schullerus Adolf, preot ortodox evangelic ca președinte coodinat, și s'a început cu aceea, că președintele conducător, Dr. Wiedorn Adolf, substitut de procuror suprem reg., în cunoscere a tinerilor, că acum este necesitate de o muncă puternică a patronajului, fiindcă un efect distrugător al răsboiului, în deosebi asupra adulților, se estinde și a accentuat substitut de procuror reg conducător ca președinte, cumă și până la sosirea glorioasei păci, dar și după aceea se recere activitate mai desvoltată și puternică dela societatea patronajului.

A remarcat, că seducerea pe drumuri greșite a tinerimii unei națiuni a condus la asasinate și că acest crâncen răsboiu tot din păcatul tinerilor conduși pe căi greșite provine.

Dacă dușmanul, care a cauzat răsboiul, nu și-ar fi învățat tinerimea la asasinate, ci er fi crescut' ca cetăteni pacinci, acest răsboiu nici n' ar fi izbucnit.

Acest răsboi și pe noi ne-a costat multă jerfă, până ce am ajuns să pedepsim pe asasini, și o astfel de nație, care din tinerii ei crește esasini, se nimicește.

Însă mulți părinți și frați ocrotitori s'au pregătit pe campul de luptă și mulți orfani su remă după ei, cari acum mai vârtoș sunt avisati la activitatea binefăcătoare a patronajului, fiindcă pe lângă mijloacele materiale date de stat, mijloacele morale e datbare societatea omenească a le da acestor elemente.

Când dară președintele substitut de procuror reg. suprem salută pe cei prezenți, arată totodată și greutățile acelei activități, ce se recere dela societățile de patronaj, atât înainte, că și după încheierea păcii.

După cuvintele călduroase și bine primite ale președintelui s'a pus la ordinea zilei disertația cu multă pricinere stenografic compusă a Dru-lui Augustin Schuster, preot ortodox evangelic, care pe de o parte a zugrăvit influența distrugătoare a alcoolului asupra tinerimii, pe de altă parte însă a dovedit rezultatul păgubitor al acestuia prin bogate fapte positive, ear dură aceea a accentuat dispozițiile, prin cari s'ar putea înălțatura efacțele păgubitoare ale alcoolului.

Aceasta disertație bine chibzuită și cu multă pregătire comosă a arătat, că efectele păgubitoare ale alcoolului trebuie în prima linie din partea statului delăstură, fiind statul dator a luptă contra lor, fiindcă statul, care din consumarea alcoolului încresează venite considerabile, nu și apără cetățenii pe deplin contra influenței păgubitoare a alcoolului.

Purcezind din mai multe izvoare, conferențiarul ajurge la concluzia, că dacă statul nu luptă contra alcoolului, nu încrede cu aceea, că pe cetățeni să-i opreasă dela consumarea alcoolului, cel puțin atâtă ar putea dispune, ca o parte din venitele produse prin vânzarea alcoolului să se folosească pentru sistarea influențelor păgubitoare produse prin alcool. Spre acest scop ar fi de dorit să se înființeze case de sănătate.

Se recere o datorință importantă și dela societatea omenească, care eu tot prețul să trebui să se îngrijască, ca rezultatele distrugătoare ale alcoolului să se înălțeze în opinia publică.

Foarte mult ar putea ajuta în luptă contra alcoolului și biserică, care cu influența ei morală ar lumina credințioșii despre urmările consumării alcoolului și cu puterea ei morală i-ar putea împiedeca de a consumare acelui.

Fără îndoială, e foarte important factor și școală, unde din respușteri ar trebui pronostică luptă contra alcoolului și astfel deja în statea copilărescă ar trebui deslușiti tinerii despre urmările păgubitoare ale alcoolului.

Conferențiarul numit, Dr. Augustin Schuster, și-a ilustrat disertația cu nenumărate exemple, prezintând publicului în felul acesta un astfel de material, întrucătare întreg publicul datorăste recunoaștere neobositului conferențiar.

După aceasta Dr. Klie Antal, jude de tribunul reg., ca judecător al adulților, a înținut o conferență practică despre descrierea medului, în care se învăță adulții criminale și le legă de sufletul patronilor, ca în aceasta descriere nu numai datele tipărite să le aibă în vedere, ci și cele mai minuțioase momente, care pot fi de importanță asupra unui tinăr căzut în păcate; să le

scruteze și observărdurile, să le comunice cu dansul ca judecător al adulților, și să se nisuiască a cerceta și esuzele și mijloacele, cu cari se pot dezlătura faptele distrugătoare ale psihicului și ale moravurilor tinerilor delincvenți.

Dată prelegerea aceasta secretarul secției sibiene a societății a cétit reportul despre anii 1914 și 1915.

Raportul arată, că căderea în păcate a tinerilor în decursul răsboiului a devenit cu mult mai deasă, decât mai înainte, aducând ca motiv, că în legătură cu răsboiul prin intrarea sub armă a celor mai apropiati de tineri, ca părinți și alte rușenii, a început controla a deveni mai superficială și tot odată și scumpetea nespusă produce deliciile dese.

Aceasta împrejurare o dovedește următoarele date: până când în anul de naștere 1913 judecătorii au recercat secția sibiene a societății de patronaj ardelenă numai în 223 de cazuri să câștige datele de lipsă referitoare la descrierea medului în care se află respectivii delincvenți, în anul de răsboiu 1914 numărul inculpaților adulți la contra căror s'au făcut urări criminale s'a ridicat la 351, ear în 1915 s'a urcat acest număr la 487.

Si pâna când în anul 1913 numărul tinerilor condamnați la creștere de probă a fost 34, în anul 1914 s'a urcat la 54, ear în anul 1915 s'a sporit la 82.

Dn acestea se poate observa palpabil efectul răsboiului și în tinuta tineretului.

Secția sibiene a societății de patronaj ardelenă prin membrii săi activi s'a îngrădit, ca adulții căzuți în păcate să fie bine supravegheti, ceea ce se dovedește prin aceea, că din adulții condamnați la creștere de probă numai 4 au trebuit să fie ulterior mai greu osândiți.

E de recunoscut însă, că tinerimea noastră în legătură cu aceste dispoziții în privința fundamentului caracterului, deși în urma evenimentelor s'au dăruit oportunități de recunoaștere ale răsboiului a suferit ceva, totuși admioniile judecătorului adulților și supraveghiera patronului a avut destulă influență asupra tinerilor în privința aceea, că dintre ei acela care a căzut odată în păcate, afară de cele patru cazuri amintite dea, a două oară să nu și mai repeteze faptele reale.

Dă seamă mai departe raportul anual și despre aceea, cumă ideile patronajului, în a căror interes de realizare s'a înființat această societate, au fost răspândite încă în prima jumătate a anului 1914, când s'au înținut prelegeri instructive în Cisnădie, ear de altă dată în Szászsebes, prin procurorul reg. suprem substitut, despre ce și ziarul "Der Unterkrieg" din Szászsebes și-a adus aminte cu recunoaștere în coloanele sale.

Sectia sibiene a intervenit la reunurile de femei din Sibiu, ca în mod corăspunzător să fie avizate despre ființele femeiesti, cari se sgâlomerează în capitală ca servitoare, sau pentru alte ocupări, și să le dea deslușiri, cumă în capitală astfel de ocupări nu se pot obține, și îndeosebi ocupării nu pot căpăta, de regulă se strică moralicește și decad total, pentru aceea și cu mult mai consult pentru dansile, că la locul natal să și caute ocupări și să îsprăvescă lucrurile barbaților întrăi sub armă.

Cu finea anului 1915 secția sibiene a societății de patronaj ardelenă a avut 516 membri activi, dintre cari 86 au solvit și taxele prescrise.

Conform raportului comitetului sectiei în decursul timpului s'a înființat o catego-

puterică, care a creat aceasta lume. Esistența creaționii implică esistența creatorului. Altminteri legea cauzalității nu mai fi adeverată, fiindcă ar exista o multime de efecte fără cauză. Dacă dar ne urcăm din cauză în cauză, plecând dela efectul constatat, ajungem la o cauză primordială pe care o numim Dumnezeu.., stâncă solidă de care se izbește întreaga înțâtere de cauze și efecte, căci a-1 suprime spre a-1 înlocui cu întâmplarea sau cu ceva necunoscut și nedeterminat, înseamnă a suprime dintr-odată siguranța oricărui cercetării" (Rev. Teologică a. 1913 nr. 4. Există Dumnezeu de F. Thomas pag. 111.) Vin apoi dovezile teologice, cari ne arată că în lume e totul întocmit cu plan, cu scop și în armonie, cari ne dovedesc, că creatorul lumii e prea înțelept. Planul din lume n'il arată strânsa legătură dintre regnul mineral, vegetal și animal, scopul n'il arată faptul, că regnul mineral are ca scop regnul animal și toate sunt întrebuiate cu plan și înțelepciune de către om, coroana făpturii. După știință toate lucrurile din lume au un scop cunoscut de noi, sau nu, conștient sau inconștient. Dacă e așa, atunci și universul trebuie să aibă un scop și acela e, că venind dela Dumnezeu să se întoarcă la Dumnezeu, devenind din ce în ce mai mult manifestarea splendidă a atributelor lui mărețe. (Thomas, op. cit. pag. 114.) Armonia lumii ne o dovedește esistența

FOIȘOARĂ.

"Falimentul științei".

De preotul Ioan Dandea.

(Urmare.)

Același lucru stă și cu știința exactă. Ea devine știință prin disciplinele ei, tratate sistematic, prin metode științifice.

Ar urma să fie dovedit, cumă teologia și știință. Dar încă nu! Rămâne de dovedit, cumă noi, oamenii, dacă voim, putem ști multe despre Dumnezeu, care e cauza primordială a universului, care (Dumnezeu) e cauza cauzelor și care e fundamental și totodată și obiectul teologiei. Înainte de toate voi mărturisi sincer, cumă având dramul de modestie pretins, nu voi ești în frontul de luptă, în liniile prime, ci mă voi ruga de «eroii cugetării omenești» (Carlyle), să binevoiască și ești la luptă pentru mine, fiind destoinici a primii și da lovitură, fiind destoinici a se lupta. Eu mă voi retrage din liniile prime de luptă, văzând că mă aşteaptă să rezolv o problemă ce trece peste puterile mele slabe și nedestoinice. Câmpul de luptă însă nu-l părăsesc, căci am puternici aliați destoinici de a mă înlocui cu succes și binevoitori mie, în cari mă încredințoată convingerea.

Problema e foarte grea. E problema problemelor, cu care s'au ocupat geniile cugetării omenești. Problema e bine, rău formulată, — (cum a formulat-o Todica) — puțin impoartă: «Putem ști multe despre Dumnezeu ca cauză primordială a universului?»? Ca să o studiem cu folos și să o putem deslegă spre satisfacția tuturor, trebuie să o împărțim în mai multe teze și anume: 1. Există Dumnezeu? 2. Putem să-l cunoaștem? 3. Ce nu e Dumnezeu? 4. Ce e Dumnezeu? 5. Il putem cunoaște pe Dumnezeu, probabil sau sigur? 6. Concluziunea finală a problemei de deslegat: Credința în Dumnezeu o poate nega numai semidoctul, care abia a atins cu buzele marginea păharului științei și presupune, că le știe toate, că lui toate li sunt accesibile și de sine înțelese (Petrov Calea spre Dumnezeu pag. 3.) O spoială de filozofie face pe mulți oameni ateisti, o «filozofie adâncă însă îl aduce treptat înapoi la religiune». (Bacon de Verulam.) «Noi avem pe Moisi, pe proroci, pe apostoli, ba chiar cuvintele lui Cristos. Dacă nu am voi să credem în ele, am fi tot atât de vinovați ca și ludei» (Newton). Științele naturale susțin în mod pozitiv existența unei puteri creațioare... Dacă veți cugeta cu destulă cărărie, veți fi constrânsi prin știință să ajungeți la credința în Dumnezeu, care este fundamental tuturor religiunilor. Atunci veți afila, că știința nu este dușmană, ci

rin nouă a tinerimii care reflectează la patronej și anume, a orfaniilor ajunși orfani în urma răsboiului; și deoarece aceștia sunt avizati nu numai la sprijin material din partea statului, ci și la sprijin moral din partea societății omenesti, sectia arăgea cu insistență și seriositate atențunea membrilor săi asupra acestei imprejurări, rugându-o, ca în deosebi asupra acestor orfani ai răsboiului să fie cu mai multă băgare de seamă, fiindcă trebuie avut în vedere afara de interesele personale ale unui tinere în deosebi interesul națiunii, în viitor având necondiționată lipsă de fiecare individ al statului, și afară de aceea părinții acestor orfani prin moartea lor eroică și au dat tributul lor cinstit pentru aceste servicii.

Vorbește raportul comitetului mai desparte despre două evenimente foarte importante, și anume, că în cuceririle societății gr. or. române din loc s'a întreprins o mișcare serioasă pentru înhîntarea unui orfelinat. Această instituție va fi de o importanță neșpusă pentru patronaj.

Celalalt eveniment îmbucurător este mișcarea societății evanghelice săsești din Sibiu, a cărei scop este, ca fetele servitoare venite din provincie la oraș, de confesiune evangelică, să fie ocrotite prin așa numite șezători "Schwesterstube". Să dea aceasta mișcare se pot aștepta rezultate folositoare. Sectia sibienească în proporție cu stările sale modeste materiale în câteva cazuri arzătoare a orfelinilor și mici ajutoare, și anume, în anul 1914 în 4 cazuri 33 coroane, iar în anul 1915 în 3 cazuri 40 cor. 20 fl.

Cand mai amintim, că reprezentanța sectiei reporteră și aceea, că în decursul anilor 1914 și 1915 a supraveghiat în 19 cazuri pe acei tineri delincvenți, cari au ieșit din institute corecționale, sau din închisoare instituită pentru tineri, în liniiemate generale am arătat raportul.

După aceasta s'a prezentat bilanțurile și socotelile anilor 1914 și 1915, iar după aceea a performat adunarea generală budgetului pentru anul 1916.

In fin, devenind vacanț postul unui secretar, adunarea generală a ales cu aclamație pe domnul Dr. Ioan Fruma.

A ajuns sub alegere și comitetul și aceasta alegere tot cu aclamație s'a efectuat.

După acestea președintele multămid în cuvinte avăntate Dr.-ului Augustin Suster preot orășenesc, și lui Klie Antal judecător de tribunal, pentru disertațiile tinute, în nădejdea păcii glorioase ce are să urmeze și în sigura credință, că secția sibienească și în viitor, ca și până acum, ba poate tocmai în grad mai potentat, își va îndeplini chemarea, a declarat adunarea generală de terminată.

X.

NOUTĂȚI.

Parastas. Eri, Dumineacă, s'a oficiat parastas în catedrala ortodoxă română din Arad, pentru odihnă suflului Arhiepiscopului și Mitropolitului Ioan Mețianu, care și-a ridicat și în Arad monumente neperitoare, prin instituțiunile create și legate de numele seu. A pontificat P. S. Sa, Episcopul Ioan I. Papp, cu asistență mare.

Ingrăjirea invalizilor. Cum am anunțat nu de mult, în timbul mai nou s'a înființat anume institutie de cură, unde se primește invalizi, cari sufără de o boală internă. Aceste institutie sunt împreună cu școale de invalizi. În vienă din urmă invalizi, înainte de a fi concediați din armată, sunt trimiși direct în amintitul institutie de cură. Ear, în scop ca și invalizi concediați mai demult să fie împărtășiti de beneficiul acesta, sănătatea să se întăreze că mai degrabă în cancelaria magistratului sibienească. Tratamentul invalizilor este gratuit până la sfârșitul răsboiului. Înștiințările după terminarea răsboiului nu se mai iau în considerare.

Povestea urmată. Studentii universității ieșeni, cari voiesc să facă politica lor Take Ionescu și Nicu Filipescu, au proclamat greva generală, în scop ca facultățile universității din Iași să nu mai poată tinea

artelor, cari sunt reproducerea frumșetelor ideale și relative din lume, cari au la bază armonia. Precum operele de artă nu există fără artiști, nici universul armonic și plin de frumșet nu poate exista fără un creator artist, având multe perfecte însușiri, și acel creator atotputernic, artist preaințește și atotștiitor, e Dumnezeu. Dovada antologică, care din ideia de Dumnezeu conduce la existența lui Dumnezeu, precum a formu'at-o Descartes și despre care am amintit mai înainte, apoi dovada morală, formulată de marele Kant, care se resumă astfel: «natura nu poate stabili legătura dintre virtute, — care izvorește din conștiința legii morale imperitive, — și ferire, care izvorește din conștiința necesității de a ajunge la binele suprem, ca unică ferire, aceasta ne face a recunoaște existența unei cauze deosebite de natură și independentă de ea. Asemenea cauză trebuie să posedez nu numai forță și atotputernicie, dar și rațiune și fi o așa forță, care prin putere, voință și minte să fie mai presus de natură. Astfel de ființă însă este numai Dumnezeu. El voește și poate să stabilească armonia dintre moralitate și virtute. Această dovadă ne arată ca Legiuitor și Ocârmuitor suprem în domeniul ordinei morale, în împărtășia libertății, rațiunei și spiritului, pe Dumnezeu. Acestea dovezi în totalitatea lor dă temeiuri puternice pentru credința în persoana lui Dumnezeu. Cine nu este dispus a da în-

sămănătatea științifică acestor dovezi, numai fiindcă nu au evidența axiomelor matematice și a scrutărilor experimentale... acela dacă voește să fie consecvent, trebuie să includă în cazul acesta și filosofia în general din circul științelor; dar atunci toată știința omenească sără învărți numai în sfera condiționatului și n-ar ajunge nici odată până la temeiurile ultime ale certitudinei științei. (Rojdestvenski op. cit. pag. 390 seq.)

(Va urma.)

Arhiereul cuminte...

Pe patu-i alb, ca lebeda ce moare,
Se stinge 'ncet cucernicul părinte,
Cu gândul dus la cei ce 'n depărtare
Se luptă pentru țara lor cu cinste.

Si vîforul, ce urlă nebunește,
Lovește 'n biata-i inimă bătrâna,
Si se 'nfioară, gême, s'ostenește
Si tremură moșneagul și îngână:

...«Pornit au rând pe rând, ca șoimi pră-
Copiii mei spre largurile zării, [dalni]ci
Să spulbere puhoiul de năvalniță
Cari ard și prădă granițele țării...

Pornit au rând pe rând și în șireaguri
Copiii mei, ca leii din pustie,
Cu cântece și flori, cu mândre steaguri,
Si apere pământul de urgie!..

Si căi s'or odihni acum, Părinte,

Pe țără plaiurilor pustii te,

nite, cum fac mulți alții, a îmbrățișat cariera preoțescă, ci numai din curată dragoste către chemarea sa, din dragoste către altul Domnului, din dragoste către poporul incredințat păstoriei sale.

Dovadă a faptul, că dela parohienii mai săraci, nu s'a obisnuit a pretinde simtrie; ha pe familiile mai sărace le ajuta cu bucate din al său.

Cumă pă. Alexie a fost preot de model, un preot iubit și stimat de toti, s'a putut vedea și deacolo, că la înmormântarea sa au luat parte vre-o 12 preot, apoi prieteni și cunoșteți din peste zece comune învecinate.

Sfârșit în biserică, a fost condusă de seful tractului de Măslor. Domn protopresbiter Ioan Teculescu, care convins fiind de bunătatea și vrednicie acestui preot, prin cuvinte bine alcătuite și alese a arătat numerosului public cine a fost părintele Alexie, pentru biserică, pentru neam, și în special pentru poporul din comuna Tibru.

Vor deplanga multă vreme parohienii din Tibru pe pastorul lor cel bun, ba îl vor deplanga toți cei ce l-au cunoscut și iubit.

El a plecat dintre noi cari l-am iubit, a plecat cu conștiință linistită, că tuturor numai bine le-a făcut și că și-a împlinit cu drsg chemarea de apostol și slujitor credincios al casei Domnului.

Si să ce mulțumire și resplată se poate bucură un muritor, decât dacă știe și e pe deplin convins, că după trecerea sa din viață aceasta, numai fructe binecuvântate au să rodească din munca și activitatea sa.

Memoria acestui lucrător în via Domnului fie binecuvântată; iar Părintele luminișor să-l înconunze cu cununa laudei, pe care cu toții î-o dorim!

cursuri. Greviștii ieșeni s'a întrebat apoi studenților din București, cerându-le să se solidarizeze la greva lor. Cu acest prilej profesorul universitar, dl N. Iorga, s'a adresat către elevii săi și li-a spus, că n'au motiv de a-și intrerupe nici studenții, nici profesorii munca pentru respândirea și înaintarea științei. Ilustrul deșcăld a terminat cu vorbele: „Feriti-vă de falșii apostoli, și feriti-vă și de oamenii de treabă, onești, cari nu s'a deprins în tioărul lor având să vadă înțai neted tinta și drumul, și apoi să facă capte”.

Pentru glotași. Glotașii cari au se între la milizia în 28 Februarie n. respective în 3 Martie n. c. se fac băgători de seamă, că în înțălesul dispozitivelor mai înalte au să se prezinte la comanda respectivă militară tunși și curați la corp, deci scăldăți, sub greumantul pedepsei esemțare.

Vaccinări în contra vărsatului se fac în mod gratuit Luni (astăzi), Mercuri și Sâmbătă, între orele 2 și 3 d. s. în sala de sedințe a orașului Sibiu, despre ce publicul sibiian este avisat în legătură cu publicația magistratului în acest obiect.

Scoaterea din circulație a bancnotelor de două coroane. Din Budapesta se scrie, că în curând au să fie retrase din circulație bancnotele de 2 coroane și înlocuite cu bani de argint.

Distinctii. Regelile bulgar Ferdinand a conferit Monarhului nostru Francisc Iosif crucea de vitejie clasa întâi și a patra; iar moștenitorului de tron, arhiducelui Carol Francisc Iosif i-a acordat ordinul Cyril și Metodiu cu colan și crucea de vitejie clasa a patra.

Stări deplorabile. În Castella Mare din Italia s'a descoperit o fabrică de munitioni, care își primea lucrători numai în cazul când aceștia plăteau o sumă de două mii lire ca taxa de primire, prin care erau apoi scutiti de serviciul militar. Muncitorii se comuneau din studenți, neguitori și fi din părinți bogăți. Consiliul administrativ al fabricii a luat-o la sănătoasa. Firma se numește: Simeone și Comp.

Luxul și răsboiul. Un ziar din Elveția scrie, că croitorii de dame și Parisului au pierdut până astăzi, în urmă răsboiului, peste 300 de milioane de franci. O bună parte de banii acestia erau câștigăți de clientela lor din Austria și din Ungaria.

Revoluția din China. Se întinde tot mai mult revoluția chineză. Cinci provincii sunt reșuște. Revoltenii, cari au tunuri și mitraliere, au băut în multe locuri trupele guvernului.

Mânilile ridicate. Pe la sfârșitul lui Ianuarie au venit soldați regimentului boem nr. 28 într-o din casările Seghedinului. Când trăceau ostasii pe stradă, doi meseriași, cu numele Horvát și Matsanki și-au ridicat mânilile în semn de batjocură. Cățiva soldați au pus mâna pe ei și i-au detinut. Judecătoria, având în vedere, că învinovății erau bătrâni și își ridicaseră mânilile în fața soldaților, i-a osândit la amendă de cîte 10 coroane. Acuzații au avelat. Consiliul comunal i-a achitat pe amândoi.

Prin sănături umezi, ori morminte,
Din cei porniți în luptele cumplite!...
Aș vrea să am, cum simt că n'am putere,
Să văd încăierarea că-i sfârșită,
Ca să mai guste-un strop de măngăiere
Și biata inima mea năcăjita!...

Să văd odată dănic răspălită
Viețile jertfite pentru țară
Si visurile noastre împlinite!...
Să mor apoi, să nu mai simt povară!...

Dar simt, că bătrânețele mă curmă
Si simt, că mi-e scăzută vлага 'n vine,
Si-acesta-i poate ceasul cel din urmă,
In care mă mai pun la sfat cu mine...
...

Copiii mei, cei ortăciți cu dorul
Si cu durerile nenumărate,
Stăpânul nostru bun, Mântuitorul,
Să vă ajute întru toate!..

Ajută-le, Stăpâne îndurăte,
Să-și apere moșia strămoșească,
Săjungă vremuri limpezi și curate:
Ca să se 'nalte și să Te slăvească!...

Pe patu-i alb, ca lebeda sleită
Stă 'ncremenit cucernicul părinte,
Apostolul cu plete 'ncărunkite,
Arhiereul nostru cel cuminte...
...

Loamnăș, 1916. Aurel Nan.

Contribuire. La colectă întreprinsă pentru rezidența Seminarului nostru sărhădiezan a contribuit Corpul Invățătoresc dela Școala primară centrală rom. gr.or. din Brașov cu suma de 300 cor., care s'a trimis zilele acestea prin d-nul director Stefan Popovici oficiului de cassă consistorial.

Opinții zadarnice. Ministrul englez de răsboi trimisese un înalt ofițer, să studieze operațiile militare rusești la frontul bucovinean. Ofițerul s'a întors acum acasă și a raportat, că ofensiva rusilor în Bucovina n'a dat nici un rezultat; dimpotrivă: Rusia a mai pierdut o sută de mii de ostași. Liniștea dușmanului nu este primejdăuită nici la Cernăuți, nici în alt loc, și nu se poste înfrange, zice raportul.

Intrunirea statelor majore. După știri trimise din Paris, în zilele acestea au să se întâlnească în capitala franceză staturile majore din Franță, Rusia, Anglia și Italia, în scop de a stabili programă viitoarei conferințe internaționale. La această conferință participă toți ministrii de răsboi ai împărtășiei împreună cu consilierii lor tehnici. Aceo au să se întâlnească planurile răsboiului din toate punctele de vedere și orice probleme privitoare la aliații din împărtășia împreună.

Sentimentele spaniolilor. Marea revistă literară, *Revue des Deux Mondes*, în numărul său din Ianuar 1916, se ocupă cu răsboiul european și înrăurirea lui asupra Spaniei de astăzi. Eată ce serie publicația franceză: Icoana împăratului Wilhelm și a lui Hindenburg este expusă în toate vitrinele. Presa spaniolă, cu excepția puținelor ziare liberale, este în general filogermană, întocmai ca publicul, care adesea și plăcea să citească notițe supărătoare pentru francezi. Admiratorii cei mai numeroși ai Germaniei sunt militari, dar sunt și industriași, scriitori, politicieni, și cu deosebire preoți. Nimeni însă nu se găndește la o intervenire cu arme; oamenii sunt multumiți, văzând cum înfloresc țara. Prețutindeni progresează fabricarea de arme, munitioni, ghete și haine pentru străinătate; tărânește face profit strălucit din vânzarea productelor sale. Spania va intra din nou o mare putere. Conservatorii se tem de o biruință a Franței. Peste tot stăpânește sentimentul, că Franța, dușmană a religiei, este vrednică de neadeapsă... Cu toate acestea nu se poate săfiră, că în Spania franceză nu s'a bucură de oarecare simpatie. Din contră, împotriva Angliei există o ură enormă. Gibraltar este spinul în carnea Spaniei; Anglia e înimicul, care împiedică dezvoltarea politică a țării. Republicanii și socialistii, dela cari unii francezi și spanioli lucruri mari, sunt prea nelosește ca număr și deocamdată nu pot fi lăuați în seamă.

Bioscopul Apollo. Luni și Marti în 21 și 22 Februarie n. Se va representa: Veneția din Nord după natură. D-nul Müller ia băie, comic. Feminista, farsă. Răsboiul și iubirea de mamă, dramă actuală din răsboi în 3 acte. Romanul unui pompier, comedie americană în 2 acte.

Teatru.

(x) **Cardinalul**, piesă serioasă în 4 acte, după o pauză de căi va ani, s'a reluat Sâmbătă în 19 I. c. din norocire tot cu artistul Alfred Viebach, care dispune în abundanță de mijloacele interne și externe pentru a face din acest preat al consiliului pontifical o creație, cum nu se prea găsește pe scenele teatrelor provinciale.

Ilustrul preot, din vîrstă familie florătină Medici, este un protector luminat al artelor, om prevăzător, generos și deplin statonier în ceea ce urmărește. Dacă crede, că ar ajunge în conflict cu anumite îndatoriri morale și religioase, nu-și părăsește nici amicii, nici neamurile, ci preferă să sunoare el însuși cele mai grele suferințe. Acest bărbat ideal a fost și acum înfațat prin arta lui Viebach cu atâtă desăvârșire, încât publicul l-a întâmpinat după fiecare act cu vîi aprobări.

Greutatea acestei drame, lăverete de doi autori după scrierea lui L. Park, zace într-oțea pe umărul cardinalului. Restul rolurilor este schită fără rouă adâncime, din care nici actorii de frunte nu pot scoate miavni.

Luni, în 21 Februarie, se joacă *Roză*, un ciclu de 4 piese în căte 1 act, de Hermann Sudermann.

In pregătire sunt piesele: *Dracul* de Molnar, *Hamlet</i*

Nr. 30/1916.

(10) 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia **Horea magiară** cu filia Ozd, din protopresbiteratul Târnava, devenit vacant prin strămutarea parohului de până acum, — se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea deplină dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile instruite cu documentele prescrise de normele în vigoare, — la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Cetateadebaltă (Küküllővár), având a se prezenta după înconștiințarea protopresbiterului, cu observarea dispozițiilor din Regulamentul parohial, la biserică în vreo Dumineacă sau sărbătoare, spre a cânta, predica, ori a oficia și cuvânta.

Cetateadebaltă, la 14 Ianuarie 1916.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Târnava, în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 143/1916.

(18) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III. **Sâmbăta inf.**, conform inaltului ordin consistorial dela 12 Ianuarie 1916 Nr. 194 Bis, prin aceasta se publică din oficiu concurs nou cu termen de **30 zile** dela prima apariție în foaia „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru congruă.

Cererile de concurs să se trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenții sunt poftiți a se prezenta în parohie — cu șiarea protopopului — spre a se face cunoșcuți poporului.

Făgăraș, la 23 Ianuarie 1916.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Făgărașului.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 144/1916.

(19) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. III-a **Sâmbăta super. apus.**, tractul Făgăraș, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt cele arătate în coala B. și congruă dela stat.

Cererile să se trimită în terminul arătat subsemnatului oficiu protopresbiteral, iar concurenții să se prezinte cu prealabilă încreștere a oficiului protopresbiteral în vreo Dumineacă sau sărbătoare spre a cânta sau cuvânta.

Făgăraș, la 23 Ianuarie 1916.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Orez (rizskása) și Cafea!!

Cu Orezul o pătrâm, că nu se mai află, deci acuma și vine rândul și la Cafea, cu toate că am fost dat alarmă în această foie.

Anglia ne impiedecă importul de Cafea și cu greu mai astă, deci nu e mirare că în toată săptămâna se urcă prețul și că va trece de 10 cor. 1 Kgr. devenind Cafea o măncare de lux.

Pe luna Februarie ofer eu prețul de zi:

Nr. 10* Cafea Cuba fină	1 kgr. 6— = 7— K.
" 14 Cafea Cuba foarte fină	1 kgr. 6·60 = 7·50 K.
" 15* Cafea mărgelă	1 kgr. 6·60 = 7·50 K.
" 16 Cafea Cuba specialitate	1 kgr. 7— = 8— K.
" 21 Cafea Iava aurie	1 kgr. 6·60 = 7·50 K.
" 106 Cafea Mixtură Victoria	1 kgr. 7— = 8— K.

* Din Nr. 10 și 15 se va aflare puțină deci cu care se pot înlocui?

1 kgr. Tea „Mixtura rusască” 20 coroane.

5 kilograme se espedează francat și văzut prin rambursă poștală!

Aflând puțină Cafea și Tea, negustorilor și în România nu mai pot trimite. Grăbiti până se mai află și rog a-i aviza și pe cunoștu.

Cu toată stima se roagă de sprinț:

F. A. Degan,
comerçant de Cafea și Tea în Fiume.

(17) (Postafior 163.) 2-10

O calfă

la Librăria arhidicezană din Sibiu află aplicare imediat. Salar după acord. Reflectanții să-și adreseze cererile Comisiunei administrative a tipografiei arhidicezane.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăian.

(10) 2-3

A apărut

în editura Comisiunei administrative a tipografiei arhidicezane

Carte de rugăciune,

în care se cuprinde: Rugăciune de dimineață; rugăciunea sfintei treimi; rugăciune către Dumnezeu Fiul; Psalmul „Miluște-mă Dumnezeule”, etc.; rugăciunile mesei; Simvolul credinței; rugăciune de seara; rugăciune către Dumnezeu Tatăl; rugăciune către născătoarea de Dumnezeu; rugăciunea sfintei cruci; rugăciune către domnul nostru Iisus Cristos și rugăciune la nenorociri și alte necazuri.

Se află în depozit spre vânzare la Librăria arhidicezană, și se vinde legată în coloare roșie și văzută cu **20 fileri**.

Format plăcut, mic, pentru a se putea purta și în buzunar.

Preotilor, profesorilor și învățătorilor, la comande de cel puțin 50 exemplare, pe lângă achitarea prețului sau expedarea cu rambursă, li se dă **20%** rabat.

Este o carte de rugăciune foarte corespunzătoare nu numai pentru trebuințele susținute ale ori căruia creștin, ci și ca dar la copii, precum și pentru ostiajii din resboi, atât după cuprins, cât și după format și exterior.

A apărut

în editura Comisiunei administrative a tipografiei arhidicezane

Rânduiala Liturgiei

și
Carte de rugăciune

pentru tinerimea gr.-or. ort. română

în care se cuprind: Rânduiala liturgiei; rugăciune de dimineață; rugăciunea sfintei Treimi; rugăciune către Dumnezeu Fiul; psalmul 50 „Miluște-mă Dumnezeule”, etc.; Simvolul credinței; tropare de cerere; rugăciunea sfântului Efrem; rugăciunile mesei; rugăciune de toate zilele către Născătoarea de Dumnezeu; rugăciune către sfântul Nicolae; rugăciunea înainte de mărturisire; rugăciunile înainte de împărtășirea cu s. cuminecătură ale marelui Vasile și Ioan Gură de aur; rugăciuni după împărtășirea cu s. cuminecătură; rugăciunile de seara și rugăciunea cinstitei cruci.

Se află în depozit spre vânzare la Librăria arhidicezană, și se vinde legată în coloare roșie, cu **40 fileri**.

Format plăcut, mic, pentru a se putea purta și în buzunar.

Revânzătorilor li se dă rabat **20%**.

A apărut

în editura Comisiunei administrative a tipografiei arhidicezane

Acaftistul

Presfuitei Născătoarei de Dumnezeu și alte rugăciuni, cu binecuvântarea Inalt Preasfințitului Domn Ioan Mețianu, arhiepiscop-mitropolit al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Ungaria etc.

In aceasta ediție augmentată, (471 pagini) se cuprind:

Rugăciunile dimineții, de seara și pentru fiecare zi din săptămână. Canonul de rugăciune de toate zilele. Rugăciunile dumnezezești Liturgii. Canon de pocăință către Domnul nostru Iisus Christos. Rugăciune mai nainte de Ispovedanie. Învățătură pentru Ispovedanie. Rugăciunile sfintei cuminecături. Rugăciunile după sfânta cuminecătură. Rugăciune către Domnul nostru Iisus Christos. Rugăciune din toate zilele către Născătoarea de Dumnezeu. Acaftistul Domnului nostru Iisus Christos. Canon de umiliță către Domnul nostru Iisus Christos. Rugăciunea de umiliță către Domnul nostru Iisus Christos. Acaftistul preasfințitei de Dumnezeu Născătoare. Canon de multămită către preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Canonul sfântului Nicolae. Cinstițul Paracclis al preasfintei Născătoarei de Dumnezeu. Canon de rugăciune către Ingerul păzitorul vieții omului. Canonul de rugăciune ce se cântă către toate puterile cerești și către toti sfintii. Rugăciunile mesei. Rugăciune la deosebite ocazii. Culegere de rugăciuni la felurite întâmplări. Sinaxariu pentru tot anul. Păscalia până la anul 1960 cu explicare.

Se află în depozit spre vânzare la Librăria arhidicezană, și se vinde legată și cu gust, în coloare roșie, cu **1 cor. 60 fil.** Revânzătorilor li se dă **25%** rabat.

Tipărit pe hârtie fină, se vinde cu prețul de **1 cor. 80 fil.**

„ZLÄGNEANA”

institut de credit și economii, societate pe acții în Zlagna (Zalatna)

Convocare.

P. T. Domnii actionari ai institutului de credit și econ. soc. pe acții „Zlägneana” în Zalatna se convoacă prin aceasta în sensul statutelor la

a XVIII-a adunare generală ordinată,

care se va ține în **30 Martie** eventual **6 April st. n. 1916** la orele 9. a. m. în localul institutului, cu următorul:

Program:

1. Deschiderea adunării și constituirea.
2. Raportul direcției și al comitetului de supraveghere și stabilirea bilanțului.
3. Decidere asupra distribuirii profitului curat.
4. Darea absolutorului direcției și comitetului de suprav. pe anul expirat 1915.
5. Alegerea alor 2 membri în direcție.
6. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiere pe un timp de un an, în urma abdicării membrului Ioan Ursu.
7. Fixarea marcelor de prezență pe anul 1916.
8. Eventuale propuneri conform §-ului 20 din statute.

Acei domni actionari, cari voiesc a participa cu vot la adunarea generală sunt potriviti și depune, cel puțin cu 24 ore înainte de adunare acțiile scrise pe numele lor respective pe numele acestora, pe cari îl reprezintă, precum și documentele de plenipotență la cassa societății în Zlagna. Acțiile se pot depune și la „Albina” în Sibiu la „Victoria” în Arad, la „Auraria” în Abrud, la „Detunata” în Bucium, la „Buciumina” în Bucium Poeni, la „Lumina” în Sibiu și Geogiana în Geoagiu, până în **27 Martie** 1916.

Zlagna, la 14 Februarie 1916.

Direcție.**Contul Bilanț cu 31 Decembrie 1915.**

Active—Vagyón. Mérleg számla 1915. év. dec. hó 31-ével. Pasive—Teher.

	K	f	K	f
Numerar în cassa — Pénztár-készlet.	14,796	77	Capital — Részvénytőke	100,000-
Bon în Cont curent la bânci — Követelések p. intérzetnél	1,283	97	Fond de rezervă — Tartalék-alap	60,224-50
Cambii de bancă — Váltótárcák	278,116	80	Fond de binefaceri — Jóté-konyalap	854,45 61,078-95
Imprumuturi hipotecare — Jelzálog kölcsönök	54,975	45	Depunerile spre fructificare — Be'etek	295,616-80
Cont-curent — Folyósámla	31,885	75	Reescont — Visszleszámítás	51,591-
Debitori la cereale — Adósok gabona-izletnél	1,707	99	Imprumut hip. cedate — Enged, jelzálog kölcsön	4,240-
Efecte publice — Börzén j. ért papírok	47,840	—	Lombard — Zálog kölcsön	10,000-
Actiile bânci — Részvények	18,550	—	Creditori — Hitelezők	582-25
Casele proprii — Az intézet háza	47,500	—	Depozit de cassa — Letétek	2,516-87
Realități de vânzare — Más ingatlanok	3,817	32	Dividendă neridicată — Fel nem vett osztálek	696 50
Magazin de cereale — Gabonakészlet	30,850	—	Interese de vânzare — Átmeneti kamatok	4,809-
Mobilier — Felszerelés	2,151	18	Profit eurat — Tisztta ny	